

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 137/2021**

Het Hof verwerpt het vernietigingsberoep tegen de hervorming van de Waalse reglementering inzake onbevaarbare waterlopen

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van het Waalse decreet van 4 oktober 2018 dat de reglementering inzake onbevaarbare waterlopen grondig hervormt. Volgens het Hof is het Waalse Gewest bevoegd om dat decreet aan te nemen. Het Hof oordeelt dat het bestreden decreet niet leidt tot een onteigening, maar inmengingen met zich meebrengt in het recht op het ongestoord genot van de eigendom van de eigenaars van onbevaarbare waterlopen en van terreinen langs die waterlopen. Volgens het Hof streven die inmengingen evenwel een doel van algemeen belang na en bewerkstelligen zij een billijk evenwicht tussen alle aanwezige belangen. Het Hof oordeelt ten slotte dat het recht van de Europese Unie de decreetgever niet ertoe verplichtte vooraf over te gaan tot een milieubeoordeling.

1. Context van de zaak

Een vennootschap, eigenaar van verschillende terreinen langs een onbevaarbare waterloop, de Mehaigne, verzoekt het Hof diverse bepalingen te vernietigen van het decreet van het Waalse Gewest van 4 oktober 2018 tot wijziging van verschillende teksten, wat betreft de waterlopen. Dat decreet herzielt grondig de reglementering inzake de onbevaarbare waterlopen in het Waalse Gewest. De verzoekende vennootschap is van mening dat het bestreden decreet haar een nadeel berokkent in zoverre het een weerslag heeft op de rechten van aangelande die zij kan doen gelden ten aanzien van de Mehaigne.

2. Onderzoek door het Hof

De grieven van de verzoekende partij hebben betrekking op de naleving van de bevoegdheidsverdelende regels (2.1), van het eigendomsrecht (2.2), van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (2.3) en van de regels inzake de beoordeling van de gevolgen voor het leefmilieu (2.4).

2.1. De bevoegdheidsverdelende regels

De verzoekende partij voert aan dat de bestreden bepalingen inbreuk maken op de federale bevoegdheid inzake burgerlijk recht. De bestreden bepalingen zouden daarnaast leiden tot een onteigening, waartoe het Waalse Gewest niet zou kunnen overgaan in een federale aangelegenheid.

Het Hof stelt vast dat de gewesten bevoegd zijn inzake onbevaarbare waterlopen. De gewesten kunnen het eigendomsrecht beperken in het kader van een aangelegenheid die aan hen is overgedragen. Zij kunnen ook overgaan tot onteigeningen.

Volgens het Hof overschrijdt het bestreden decreet niet de bevoegdheid van het Waalse Gewest inzake onbevaarbare waterlopen. De tenuitvoerlegging van een geïntegreerd beleid inzake onbevaarbare waterlopen impliceert dat er beperkingen kunnen worden aangebracht op de uitoefening van het eigendomsrecht op de betrokken waterlopen. Het Hof is van mening dat het recht van openbaar beheer, dat voorziet in een taakverdeling tussen de beheerder en de aangelanden ten aanzien van de uitgevoerde werken, en het vermoeden van eigendom van de openbare beheerder ten aanzien van de bedding van de onbevaarbare waterlopen, waarin overigens de vroegere federale wet reeds voorzag, wijzigen het eigendomsrecht zoals het is gedefinieerd door het Burgerlijk Wetboek, niet. De aangevoerde bevoegdheidsverdelende regels zijn dus niet geschonden.

Het Hof oordeelt voorts dat het bestreden decreet geen verplichte overdracht van eigendom en bijgevolg geen onteigening met zich meebrengt. Er kan dan ook geen sprake zijn van een inbreuk op een federale aangelegenheid.

2.2. Het eigendomsrecht

De verzoekende partij voert vervolgens aan dat de bestreden bepalingen een onverantwoorde inmenging in het recht op het ongestoord genot van de eigendom vormen.

Het Hof herinnert eraan dat een inmenging in het recht op het ongestoord genot van de eigendom alleen aanvaardbaar is indien zij redelijk evenredig is met het nagestreefde doel, met andere woorden indien zij het billijk evenwicht tussen de vereisten van het algemeen belang en die van de bescherming van dat recht niet verbreekt. Het Hof preciseert dat een wetwijziging die een gewettigde verwachting doet verdwijnen, een inmenging in het eigendomsrecht met zich kan meebrengen.

Volgens het Hof vormen de verschillende door de verzoekende partij bekritiseerde maatregelen (het vermoeden van eigendom van de beheerder, de onderwerping van alle onbevaarbare waterlopen aan het stelsel van de openbare domanialiteit, de wijziging van de geografische grens van de zomerbedding van die waterlopen, alsook de wettelijke regeling inzake visvangst, werken en wadden) reglementeringen inzake het gebruik van goederen. Die maatregelen streven gewettigde doelstellingen van algemeen belang na : de wetgeving inzake waterlopen op volledige en coherente wijze harmoniseren en tegemoetkomen aan de verschillende milieuverplichtingen betreffende de hydromorfologische kwaliteit van de waterlopen.

Het Hof oordeelt dat het begrip bedding van een waterloop, zoals ingevoerd door het bestreden decreet, niet klaarblijkelijk afwijkt van de algemene betekenis van dat begrip. Die definitie impliceert dus niet het verdwijnen van een gewettigde verwachting. Vervolgens is het vermoeden van eigendom van de beheerder van de waterloop niet nieuw. Het billijk evenwicht tussen het recht op het ongestoord van de eigendom en het nagestreefde doel blijft intact, aangezien de persoon die verklaart de eigenaar te zijn, dat vermoeden kan omkeren door het tegenbewijs te leveren.

Volgens het Hof houdt de beslissing om de onbevaarbare waterlopen te onderwerpen aan de regeling van de openbare domanialiteit, die tot gevolg heeft dat die waterlopen onbeschikbaar, onvervreemdbaar en onverjaarbaar zijn, een inmenging in het recht van de eigenaars van die

waterlopen in. Die maatregel is adequaat, gelet op het doel van een geharmoniseerd beheer van elk gebruik van de onbevaarbare waterlopen en het doel dat erin bestaat te waarborgen dat de zomerbedding ervan door iedereen kan worden gebruikt in overeenstemming met de bestemming ervan. Zij belet niet dat privatieve rechten worden ingesteld op de goederen van het openbaar domein in een mate die verenigbaar is met de bestemming ervan.

De inmenging in de rechten van de aangelanden die geen eigenaar van de waterlopen zijn, is geringer. Het Hof merkt op dat het openbaar gebruik van de waterlopen wordt behouden of zelfs versterkt. Het oordeelt daarnaast dat het niet onredelijk is dat de wetgever de werken betreffende een wad onderwerpt aan het toezicht van de overheden die belast zijn met het beheer van de waterloop, daar het gebruik van een wad in beginsel valt onder het openbaar gebruik.

Het Hof besluit hieruit dat de bestreden bepalingen niet onevenredig zijn in het licht van de beoogde doelstellingen.

2.3. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

De verzoekende partij voert met name aan dat het bestreden decreet twee discriminerende identieke behandelingen invoert. Zij verwijt de Waalse decreetgever de wettelijke regeling inzake de onbevaarbare waterlopen zonder redelijke verantwoording te hebben afgestemd op die inzake de bevaarbare waterlopen en de eigenaars van historische wadden en de eigenaars van nieuwe wadden op identieke wijze te behandelen, in zoverre die eigenaars in de toekomst een domaniale vergunning voor het gebruik ervan zullen moeten hebben.

Het Hof merkt op dat de Waalse decreetgever de wettelijke regeling inzake de onbevaarbare waterlopen niet heeft afgestemd op die inzake de bevaarbare waterlopen. Die twee soorten waterlopen vallen onder onderscheiden juridische regels, die beantwoorden aan verschillende doelstellingen inzake beheer. De eerste aangeklaagde identieke behandeling is dus onbestaande. Anderzijds wijzigen de bestreden bepalingen geenszins de regels inzake het gebruik van de wadden. Ongeacht de datum waarop het wad is gecreëerd, kan iedere persoon daartoe toegang hebben zonder enige vergunning van de overheid te moeten verkrijgen met toepassing van het bestreden decreet. De tweede aangeklaagde identieke behandeling berust dus op een verkeerd uitgangspunt.

2.4. De regels inzake de beoordeling van de gevolgen voor het leefmilieu

De verzoekende partij voert ten slotte aan dat het bestreden decreet een plan of een programma is in de zin van de richtlijn 2001/42/EG van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het leefmilieu van bepaalde plannen en programma's, en dat het bijgevolg het voorwerp had moeten uitmaken van een voorafgaande milieubeoordeling.

Het Hof herinnert eraan dat het, bij zijn [arrest nr. 33/2019](#), waarin het refereert aan verschillende arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie, heeft geoordeeld dat noch de reglementeringen, noch de wetsbepalingen als dusdanig vallen onder het toepassingsgebied van de richtlijn 2001/42/EG. Volgens het Hof stellen de bestreden bepalingen definities en doelstellingen vast inzake onbevaarbare waterlopen en bakenen de meeste onder hen de bevoegdheden inzake het beheer van die waterlopen af. Die algemene bepalingen moeten niet het voorwerp uitmaken van een voorafgaande milieubeoordeling.

3. Besluit

Het Hof verwerpt bijgevolg het beroep tot vernietiging.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)